

[RELACJA] Boże Narodzenie. Ludzie słowa – obraz po obrazie

W jaki sposób słowo może tłumaczyć obraz? Czy opis dzieła sztuki może oddać jakąś część jego siły? Czy język naturalny można przełożyć na język barw? Między innymi na te pytania odpowiadali bibliści i pisarze, biorący udział w debacie towarzyszącej wystawie współczesnych obrazów Bożego Narodzenia.

W czwartek, 15 stycznia 2026 r., w podziemiach katedry św. Floriana, odbyła się dyskusja wokół obrazów tegorocznej edycji projektu „Namalować katolicyzm od nowa”, poświęconej tajemnicy Bożego Narodzenia. W debacie wzięli udział **s. Joanna Nowińska, o. Paweł Trzopek OP** oraz **Jan Maciejewski**. Dyskusję poprowadził **Tomasz Herbich**.

Zajrzyj do Galerii „Namalować katolicyzm od nowa”

O. Trzopek przypomniał, że pierwsze próby zapisania słowa posługiwały się właśnie obrazem: pierwsze systemy pisma powstały na bazie uproszczonych rysunków, ale już wcześniej obrazy konotowały przeżycia duchowe człowieka. Komentując obraz o. Jacka Hajnosa OP, zwrócił uwagę na wielość źródeł świata na obrazie. Jednym z nich jest światło Abrahama z góry Moria, widziane z oddali, co stanowi odniesienie do biblijnego wydarzenia, które nauczyło czytelników Pisma znaczenia ofiary Chrystusa. S. Nowińska zwróciła uwagę na

obraz Jacka Dłużewskiego, przyznając, że oddaje on rozbłysk światła, który przyniosło przyjście na świat Syna Bożego. Tam, gdzie jest Bóg, jest i światło, które odsłania wszystko i wszystko przenika. Jan Maciejewski dodał, że obawiał się, iż powszechność przedstawień Bożego Narodzenia będzie wielką trudnością dla malarzy, mierzących się z tą tajemnicą Różańca Świętego, a bardziej niż powszechność jeszcze – ich „ładność”, łatwy powab, który często mylony jest z pięknem. Wezwał do poszukiwania piękna trudnego, nieoczywistego, czasem wręcz ukrytego.

S. Nowińska wyróżniła następnie obraz Bogny Podbielskiej, który pokazuje otwarcie wieczności na doczesność. Podziemny charakter Bożego Narodzenia jest znamieniem rewolucyjności tego zdarzenia – dodał Maciejewski. O. Trzopek dostrzegł w tym obrazie komentarz do Prologu Ewangelii św. Jana: widzimy, jak Słowo staje się Ciałem. Szarość mandorli symbolizuje niewymowność odwiecznego Logosu, który nabiera barw właśnie w fakcie Wcielenia. *Boże Narodzenie z barankiem* Beaty Stankiewicz ukazuje natomiast najdobitniej, że czasem wydarzenia dla świata przełomowe dzieją się w ukryciu. Bóg jest „mistrzem drugiego planu” – dodała s. Nowińska. Tam, gdzie wydaje nam się, że Boga nie ma wcale, warto poszukać Go na poboczu.

Czy scena Bożego Narodzenia w przedstawieniach artystycznych powinna być aktualizowana? Obraz Grzegorza Wnęka, uwspółcześniający ikonografię bożonarodzeniową pokazuje, że w ten sposób można zwrócić uwagę na najistotniejszą treść tego wydarzenia. Nie chodzi przecież o stroje, a o relację, jak zauważyła s. Nowińska. Jan Maciejewski dodał zaś, że aktualizację uprawia w swoim malarstwie także Krzysztof Klimek, sięgający chętnie po krajobraz polski. Przypomina on w ten sposób, że w naszym świecie wydarzyło się coś

nie z tego świata. O. Trzopek przypomniał, że w ten sam sposób operowali pejzażem mistrzowie niderlandzcy. Maciejewski rozwinął w oparciu o twórczość Karoliny Żądło myśl o paraleli między aktem Wcielenia a twórczym aktem artysty. Ten ostatni w swoim dziele wydobywa bowiem część swojej świadomości i niejako wydaje ją na świat.

Wcielenie, za którego sprawą Bóg stał się człowiekiem, nie oznacza jednak, że przestał być Bogiem. Obrazy Jarosława Modzelewskiego i Ignacego Czwartosa pokazują zdaniem s. Nowińskiej, że Dzieciątko nie jest tylko zwykłym niemowlęciem. Pojawienie się Boga jest wydarzeniem nadzwyczajnym, przekraczającym ludzką perspektywę. Jak dodał Maciejewski, nawet rodzice Jezusa byli onieśmieleni wielką tajemnicą, wobec której się znaleźli. O. Trzopek zwrócił uwagę, że na pierwszym planie obrazu *Narodzenie Pańskie* Modzelewskiego są dwa naczynia: na napój i na pokarm. Po to wszak przyszedł na świat Syn Boży: żeby nas napoić i nakarmić – podkreślił. Obraz Jacka Dłużewskiego *Boże Narodzenie* pokazuje zaś ludyczną stronę ikonografii Wcielenia, nie rezygnując jednak z głębokiej prawdy teologicznej. Widać na nim radość stworzenia z przybycia Zbawiciela, przy zaakcentowaniu jednak ontologicznego rozróżnienia między naturą a jej Stworzycielem.

mr

fot. Jacek Łagowski

Zajrzyj do Galerii „Namalować katolicyzm od nowa”

Godziny otwarcia wystawy (Bielsko-Biała)

BIELSKO-BIAŁA, Książnica Beskidzka, ul. Juliusza Słowackiego 17A

- **Poniedziałek** 10:00-18:00
- **Wtorek** 8:00 – 19:00
- **Środa** 8:00 – 19:00
- **Czwartek** 8:00 – 19:00
- **Piątek** 8:00 – 19:00
- **Sobota** 9:00 – 15:00
- w niedzielę Książnica Beskidzka jest nieczynna

Wstęp wolny!

Organizatorzy projektu „Namalować katolicyzm od nowa”

Teologia Polityczna, Fundacja Świętego Mikołaja, Instytut Kultury św. Jana Pawła II na Angelicum w Rzymie